

Dikter och texter som ansluter till konferensen

Konferens 1–2 november 2025

Om hösten

Nu är det höst och de gyllene fåglarna
flyga alla hem över djupblå vatten;
på stranden sitter jag och stirrar i det granna
glittret
och avskedet susar genom grenarna.
Avskedet är stort, skilsmässan förestående,
men återseendet är visst.
Därför blir sömnen lätt när jag somnar med
armen under huvudet.
Jag känner en moders andedräkt på mina ögon
och en moders mun mot mitt hjärta:
sov och slumra lilla barn, ty solen är borta.

Edith Södergran
(Ur *Landet som icke är*)

Efterlämnad dikt utan titel

Den som säger: Allt är Intet
skall du tillsäga mörkt
Intet är Allt, du vågar
tillägga meningslösheten mening
och av ord göra ord. Dra svärdet
där du ser stenen ligga, klyv dem
öknarna från varandra. Som en sten
skall stenen ligga, som ett svärd
skall din klinga klyva, som meningslöshet
skall din handling bliva. Intet
av vad jag sagt dig med ord har någonsin
varit mer än ord, världens fyllnad och dess tomrum
allt skall förbannas utan att din förbannelse
råkar ordmakaren. Vad som aldrig ägt rum
är bara det som hänt dig förutan
Stenen skall ligga, svärd skall vina
Utan att någon åkallar allt eller intet
utan att någon skapade dået och nuet
skall en gnista stå kvar av mötet
mellan två ögonpar, du skall vara
hela ditt liv skall finnas i detta Mellan
av Stenen som klövs och Svärdet som brast
Resten har inget namn eller värde, vilka namn på

händelser, gudar eller gudinnor du använder
Gnistan förstå du lika litet som någon fattar
en annans smärta. Ord, ord, ord, -
hör du de falla, som mörk atomsnö i rymd utan botten
Stjärnan, gnistan blinkar. En tillfällighet är döden.

Gunnar Ekelöf

18.2 1968. Publicerad i *En Röst* 1973. Gunnar Ekelöf avled 16 mars 1968.

Från en lyrikers verkstad

”Jag skulle vilja begagna den liknelsen att en god, en verklig dikt äger en radioaktivitet som först efter sekler, kanske årtusenden försvagas och går förlorad. Denna utstrålning, dessa radiovågor har den fått mindre genom innehållet än genom spänningsförhållandet *mellan* orden som utgör innehållet, genom diktarens förmåga att sätta orden och betydelserna i ett sådant brytnings- och nyansförhållande till varandra att tomheten fortfarande skälver, lever, ger utslag, ”sänder”, än ett slags magnetisk vävnad av osynliga trådar, kraftlinjer som attraherar eller repellerar varann. Och det är inte fråga om grova effekter i en sådan vävnad utan, fortfarande bildligt talat, om för oss omärkliga korta vågor. På detta sätt anser jag att många (men utvalda) dikter – de må stå dammiga på våra hyllor eller i biblioteken och i vad slags billighetsupplagor som helst – fortfarande *lever* i oss, fortlever som impuls och riktning även sedan vi totalt ”glömt” dem. Det är av sådana knuffar vårt kulturmedvetande småningom byggs upp, till stor del omedvetet, och förenar sig till levnadsstämning, ström som rör sig i viss riktning, eller för att tala ekelundskt, ”färd”.” Vad dikten ”föreställer” spelar djupast ingen roll, det viktigaste är att den är verklig, att orden har den rätta elektriska hållningen till varandra. I Karin Boyes ”ursprungsord” : ”Det finns inte lycka och olycka. Det finns bara liv och död” ligger en djup sanning för all mänsklig livshållning, även för den variant som heter den konstnärliga.”

Gunnar Ekelöf

Först publicerad i *Morgon-Tidningen* 11/3 1951, senare i *Blandade Kort* 1957.

Utdrag från texten *Om improvisert kunnskap og eksperter* av Bjørn Alterhaug

Improvisation är ett latinskt ord från antiken, *improvisus*, på norska: "inte sett förut" eller "oförutsett". Ordet har använts oftast inom musik och teater, men har på senare år fått en positiv betydelse inom planering och god förberedelse i olika sammanhang.

Genom ett relativt långt liv inom musiken, inom deltagande och erfarenhet, innebär improvisation för mig att vara mycket väl förberedd genom noggrann och riktad praktisk och teoretisk träning; en förutsättning för att hantera det komplexa, oväntade och oförutsedda som alla möter under sin livstid.

Här är det som improvisationen – "inte sett förut" – kan öppna upp de mest optimala lösningarna på det oväntade och oförutsägbara. Enligt källorna beror skicklighet som improvisatör på två faktorer, naturlig fallenhet och övning, eller talang och träning, där det auditiva och verbala är centrala (Andersen, 1990).

Islänningar, som av respekt för sitt eget språk är ovilliga att använda främmande ord, har en vacker nytolkning av improvisation. Nytolkeningen fångar både det lekfulla och det mångsidiga. Med utgångspunkt från ordet "spuni", som betyder att spinna, blir att improvisera på isländska: "ad leika ad fingrum fram".

Improvisation är uppfriskande och bidrar till vakenhet. Sinnena används optimalt, det rationella och det emotionella förs i fruktbart samspel (för mer om improvisation, se Alterhaug 2004–2016). Filosofen Edgar Morin (1999) betonar detta:

Om vi äntligen kunde undanröja illusionen att vi kan förutsäga mänskliga händelser, skulle det vara en betydande intellektuell prestation. Framtiden är öppen och oförutsägbar ... Detta borde få oss att mentalt förvänta oss det oväntade och förbereda oss för det. Alla som har ansvar och är involverade i utbildning måste vara beredda att gå till fronten för att hantera vår tids oförutsägbarhet.

En improvisationsinställning är viktig eftersom den ger mening och motivation att undersöka vidare, att gå djupare in i musik och andra områden i livet, ett medvetandetillstånd som förstärker upplevelsen av att vara en del av ett större sammanhang. Det är dock inte lätt att ge goda rationella argument för att denna "ögonblick-närvaro-aktivitet" bör ges större vikt och värde, eftersom denna aktivitet är svår att beskriva med ord.